

MISHPACHAH BEIT MIDRASH

—HET FAMILIE STUDIEHUIS—
STUDIE VAN DE PARASHAT HASHAVUAH DOOR
THEMATISCHE ANALYSE

Welkom bij Mishpachah Beit Midrash, het Familie StudieHuis. Elke Shabbat komen we samen in ons huis en bestuderen de Geschriften, in het bijzonder de Torah. Het is een leuke tijd van openbaring ontvangen van de Ruach HaKodesh (Heilige Geest). Iedereen doet mee—volwassenen en kinderen—als we het Parashat HaShavuah (wekelijkse Parashah) schema volgen. We wijden ons aan het bestuderen van de Torah omdat de Torah de fundatie voor de hele Schrift is. Daardoor zal een grondiger inzicht in de Torah ons helpen om de rest van de Tanakh (O.T.) en de Brit Chadashah (N.T.) beter te begrijpen. Bovendien, zoals Yeshua zelf verklaarde, onderwijst de Torah over Hem. Dus bestuderen we de Torah opdat we dichter tot Yeshua, het doel van de Torah, zouden kunnen komen.

Als gelovigen in de Messias hebben we de schat aan wijsheid der wijzen van Israël ontdekt. Deze mannen, die zich toegewijd hebben aan het bestuderen van de Torah, hebben ons een rijk erfgoed nagelaten. Deel van dat erfgoed is een unieke studiemethode om te leren en de Schrift te interpreteren. Dit wordt thematische analyse genoemd. In thematische analyse zoeken we naar de onderliggende thema's/topics van elke passage in de Schrift. Door het bestuderen van Schriftverzen, verwant door een gemeenschappelijk thema, lijn per lijn en regel per regel onder de loep te nemen, opent de Schrift zich voor ons op een unieke manier, die duidelijk door de Ruach HaKodesh geïnspireerd is. Passages die voorheen raadselachtig leken, beginnen zinvol te worden en verschillende niveaus van wijsheid en begrip onvouwen zich voor onze ogen. Thematische analyse van de Schrift is gebaseerd op de volgende constructies:

- 1) Mozes schreef de Torah als vijf *afzonderlijke* boeken zoals de Ruach HaKodesh hem inspireerde.
- 2) Aangezien Adonai hem deze woorden liet afscheiden in vijf afzonderlijke boeken, veronderstellen we dat elk boek een unieke boodschap of thema had.
- 3) Binnen elk boek zijn de woorden geschreven met twee paragraaf-lijkende onderverdelingen die de woordstroom onderbreken.
- 4) Aangezien Adonai Moshe gebod de individuele boeken te verdelen in kleinere paragraaf-lijkende porties of *Parshiot*, veronderstellen we dat elke Parsha als een afzonderlijk onderdeel geschreven werd, want elk van deze Parsha's probeert een unieke gedachte, thema, beeldvorming of bewustmaking over te brengen.

Bijgevolg denken wij, aangezien Adonai deze onderverdelingen inspireerde, dat ze **ZEER** belangrijk zijn. We gebruiken deze Godbeademde verdelingen als basis voor onze thematische analyse van de Schrift. Eens je begint met het thematisch interpreteren van de Schrift zal je onmiddellijk **ZIEN** dat Adonai Zijn woorden schreef op een manier die overeenstemt met de intentie dat ze zo thematisch zouden worden geïnterpreteerd.

Hier is een voorbeeld van hoe een Parsha verdeling eruit ziet ...

⦿—Parsha Stumah (meervoud, stumot)—Een op een paragraaf lijkende onderbreking geïnspireerd door de Ruach HaKodesh, nog steeds zo behouden in koosjere Torah Rollen, waar op de zelfde tekstlijn minstens negen blanco spaties staan tussen een woord en het daaropvolgende woord.

אלהים אלהים אלהים אלהים אלהים אלהים אלהים אלהים אלהים אלהים אלהים אלהים אלהים אלהים אלהים
אלהים אלהים אלהים אלהים אלהים אלהים אלהים אלהים אלהים אלהים אלהים אלהים אלהים אלהים אלהים
אלהים אלהים אלהים אלהים אלהים אלהים אלהים אלהים אלהים אלהים אלהים אלהים אלהים אלהים אלהים

⦿—Parsha P'tuchah (meervoud, p'tuchot)—Een op een paragraaf lijkende onderbreking geïnspireerd door de Ruach HaKodesh, nog steeds behouden in koosjere Torah Rollen, waar er tot aan het einde van de tekstlijn blanco spaties zijn en de verdere tekst niet begint tot op de volgende regel. (Hebreeuws wordt van rechts naar links gelezen)

אלהים אלהים אלהים אלהים אלהים אלהים אלהים אלהים אלהים אלהים אלהים אלהים אלהים אלהים אלהים
אלהים אלהים אלהים אלהים אלהים אלהים אלהים אלהים אלהים אלהים אלהים אלהים אלהים אלהים אלהים
אלהים אלהים אלהים אלהים אלהים אלהים אלהים אלהים אלהים אלהים אלהים אלהים אלהים אלהים אלהים

Onze studie is leuk en interactief. Iedereen draagt bij aan de discussie. De lessen zullen ook informatie voor kinderen bevatten. Zij zijn verantwoordelijk voor het beantwoorden van vragen en het oplossen van een woordpuzzel of andere leuke geschreven activiteiten. Kinderen zijn natuurtalenten in het midrashen en het thematisch verbinden van Schriftverzen!

Na de Beit Midrash, zullen we afscheid nemen van de Shabbat met een traditionele Havdallah samenkomst. Dus, kom en voeg u bij ons als we deelnemen aan een discussie die eeuwen geleden begon! We voelen ons bevoordeeld om aan deze aloude discussie te mogen deelhebben die praktische toepassingen voor onze huidige tijd geeft. Dit wekelijks onderricht veronderstelt dat je veel Hebreeuwse denkconcepten verstaat. Als je niet vertrouwd bent met Torah studie, begin dan a.u.b. met het lezen van de vijf inleidende artikels in verband met deze wekelijkse studies. Je kunt ze vinden op ...

<http://restorationoftorah.org/>

Klik dan enkel op de link getiteld, *Mishpachah Beit Midrash's Parashat HaShavuah!*

Deze les is aangeboden in een **zelfstudie** formaat met een groot aantal vragen. Om mijn antwoorden op de vragen te zien, ga je gewoon met de muis over het woord **Acharei Mot** aan het einde van de vragen (HTML) of de gehighlighte vraagtekens (WORD). Als je dit in een gewoon email versie bekijkt, zal de functie van de muis niet werken; daarom zijn de antwoorden ook als voetnoten voorzien, zodat je het artikel met de antwoorden kan uitprinten. Dit artikel kan je vinden op de volgende link, die je ook zal toelaten mijn antwoorden te zien, gewoon door de functie met de muis te gebruiken.

<http://restorationoftorah.org/WeeklyParsha/MBMAcharei Mot.htm>

Ned. vert. Simone Van Goethem & Philippe van Mechelen

—Parashat HaShavuah—

אַחֲרֵי מוֹת

Acharei Mot

(*Na de Dood*)

Vayikra 16:1 – 18:30

(*Leviticus 16:1 – 18:30*)

- 1 Leviticus 16:1-34 ם
- 2 Leviticus 17:1-16 ם
- 3 Leviticus 18:1-5 ם
- 4 Leviticus 18:6 ם
- 5 Leviticus 18:7 ם
- 6 Leviticus 18:8 ם
- 7 Leviticus 18:9 ם
- 8 Leviticus 18:10 ם
- 9 Leviticus 18:11 ם
- 10 Leviticus 18:12 ם
- 11 Leviticus 18:13 ם
- 12 Leviticus 18:14 ם
- 13 Leviticus 18:15 ם
- 14 Leviticus 18:16 ם
- 15 Leviticus 18:17-30 ם

***DE PARSHA BEGRIJPEN & DE PARSHA ONDERZOEKEN
GECOMBINEERD IN ÉÉN SECTIE
LEVITICUS 16:1-34***

Doelstelling—Leren hoe 1) het hoofdthema van een Parsha te interpreteren, 2) thematische connecties met die Parsha te maken en 3) leren hoe beter inzicht in de Parsha onder onze aandacht te verwerven door zijn thematische connecties met andere porties van de Schrift.

De Yom Kippur Ceremonie

- I. Laten we in plaats van eerst deze Parsha p'tuchah (Leviticus 16:1-34) af te bakenen direct de passage induiken met thematische analyse. Lees [Leviticus 10:1-2](#). Wanneer vond de

dood van Nadav en Avihu plaats?¹ Overloop Leviticus 10:1- 11:1. Zou het chronologisch niet veel logischer zijn geweest om het verhaal beginnend in Leviticus 16:1 aan het einde van hoofdstuk tien toe te voegen? Natuurlijk. Ga je je na het beantwoorden van deze vragen niet afvragen waarom de passage pas zes hoofdstukken later opgeschreven werd? Dit fenomeen is een klassiek voorbeeld van thematische volgorde versus chronologische volgorde. Doorheen alle lessen van MBM, heb ik geprobeerd te beklemtonen dat de Bijbelteksten bedoeld waren om bestudeerd te worden met gebruikmaking van thematische analyse als instrument. Door deze techniek realiseren we ons het belang van de onderliggende thema's die met elke Parsha verbonden zijn. Dikwijls zal de Torah verhalen uit hun chronologische volgorde "herschikken". In plaats daarvan zal de Torah verhalen plaatsen in wat de wijzen thematische volgorde noemen. Met andere woorden, twee primaire criteria bepalen de volgorde van de verhalen in de Torah; 1) chronologie en 2) thematische betekenis. Daarom zouden we moeten proberen een thematische reden te vinden waarom het verhaal van Acharei Mot niet onmiddellijk na de zonde van Nadav en Avihu geplaatst werd. Gebaseerd op de uiteenzettingen tot nu toe, denk je dat Leviticus 11-15 een rol van enige betekenis speelt in de thematische plaatsing van het verhaal in Acharei Mot, en waarom?² Laten we, vooraleer verder te gaan; kijken naar een overzicht van de sidra's (Torah porties) die we sinds Leviticus bestudeerden.

<i>Passage</i>	<i>Topic</i>
Leviticus 10	Het sterven van Nadav en Avihu
Leviticus 11	Toegelaten en verboden dieren
Leviticus 12	Instructies voor vrouwen na een bevalling
Leviticus 13	Tzara'at van het vlees en de kleding
Leviticus 14	Reiniging van Tzara'at
Leviticus 15	Instructies betreffende mannelijke en vrouwelijke uitstortingen
Leviticus 16	De Yom Kippur Ceremonie en het vervolg van het Nadav en Avihu verhaal

Laten we, om de thematische betekenis van deze zeven hoofdstukken te begrijpen opnieuw overlopen wat we van elke sectie leerden. Daarna zullen we alle stukken samenbrengen om ons te helpen het gehele verband te zien.

De Zonde van Nadav en Avihu—Leviticus 10

- I. Opdat we de zonde van Nadav en Avihu zouden verstaan, moeten we teruggaan naar Parashat Sh'mini. Laten we zien of we ons nog kunnen herinneren waarom ze gestraft werden. Lees [Leviticus 10:1](#). Leviticus 10:1 geeft ons twee aanwijzingen waarom Adonai Nadav en Avihu door vuur verteerde. Welke zijn dat?³ Laten we inzoomen op de tweede aanwijzing, het feit dat ze iets deden wat Adonai niet geboden had. Om de betekenis te begrijpen van het feit dat ze iets deden wat Adonai niet geboden had, zagen we dat we moesten teruggaan naar Exodus en beginnen lezen over de gebeurtenissen die naar dit tragische voorval leidden.
 - A. De aangewezen plaats om te beginnen zou [Exodus 38-40](#) (Parashat Pekudei) zijn, omdat deze sectie van de Schrift verslag geeft over hoe Am Yisra'el al de geboden die te maken hadden met het bouwen en de *inwijding* van de Mishkan begon te vervullen.
 - B. Welke uitspraak wordt keer op keer en telkens weer herhaald?⁴ Welk groot evenement was het resultaat van Am Yisra'el's toewijding om alles te doen *zoals YHWH het Mozes geboden had*?⁵ Deze uitdrukking wordt ook gebruikt in Leviticus 8:4-5, 9, 13, 17, 21 en

36; 9:5-7, 10 en 21! Lees nu Leviticus 10:1 opnieuw. Zie je nu hoe de uitspraak, “wat YHWH niet geboden had”, eruit springt als een neonlicht in de duisternis? Nu je gezien hebt hoe dikwijls de Torah de uitspraak “zoals YHWH het Mozes geboden had” gebruikt, leidend naar het voorval met Nadav en Avihu, zou je aandacht op de uitspraak “wat YHWH niet geboden had” onmiddellijk moeten getrokken zijn! Laten we onze eerste aanwijzing catalogeren en aan Leviticus 10-16 linken.

Aanwijzing Nummer 1—Nadav en Avihu deden iets wat Adonai hen niet geboden had.

- II. In deze Torah serie heb ik geprobeerd te benadrukken dat Adonai bezig is **Zichzelf** aan Am Yisra'el (het volk Israël) **bekend te maken** door Zijn naam YHWH. Dit begon in [Exodus 3:1-6](#) toen Mozes tot het brandende bos probeerde te naderen, maar door Adonai gezegd werd niet nader te komen zonder eerst zijn schoenen uit te doen! Hij probeert hem duidelijk te maken dat Hij een Heilig, Heilig God is. Hij is perfect en volkomen afgescheiden van zonde. Dit aspect van Zijn karakter was aan de Patriarchen niet geopenbaard.
- A. Door talrijke parallellen zagen we al dat de Mishkan een vertegenwoordiging is van de Openbaring op de Berg Sinaï. Laten we kijken naar een andere parallel die zal helpen verklaren waarom Nadav en Avihu geoordeeld werden. Lees [Leviticus 10:3](#). Wat bedoelt Adonai door te zeggen dat Hij door hen die tot Hem *naderen* zal geheiligd worden? Laten we om die vraag te beantwoorden kijken naar een vers dat thematisch verbonden is met 10:3. Lees [Exodus 19:19-25](#) (let op de strengheid van de waarschuwingen om niet dicht bij Adonai te komen). Herinner je, dit is wanneer de Torah gegeven werd op de Berg Sinaï. Zie je de thematische connectie? *Wanneer men tot Adonai wil naderen, moet men zeer voorzichtig zijn. Zijn Heiligheid is zo intens dat men niet nader tot Hem kan komen zonder correct bedekt/beschermde te zijn* We hebben bescherming nodig tegen Zijn puurheid en Heiligheid. In vorige lessen zagen we dat de wierook een beeld was van de gebeden/bemiddeling die ons beschermen/ bedekken tegen Adonai's Heiligheid. In de Yom Kippur ceremonie van Leviticus 16, kan de Hogepriester enkel *NA het maken van een wolk met de wierook* in het Allerheiligste binnengaan, opdat hij niet in direct contact met de Shechinah van Adonai zou komen. De wierook is een beeld van voorbede, het is de wolk die de Hogepriester beschermde tegen een directe ontmoeting met de Shechinah (tijdens de Yom Kippur ceremonie) net zoals de wolk de priester op de Berg Sinaï beschermde tegen een direct contact met de Shechinah! Door het offeren van een vreemd/ onbekend vuur dat Adonai niet geboden had, naderden Nadav en Avihu tot de Heilige God van het Heelal zonder de juiste voorbede/bescherming en werden bijgevolg door Zijn Heiligheid verteerd. Zodoende, om de zonde van Nadav en Avihu te begrijpen, moeten we de extreme Heiligheid en onbenaderbaarheid van onze God begrijpen.

Aanwijzing Nummer 2—Adonai is perfect in Heiligheid en kan niet benaderd worden door de zondige mens zonder gepaste bedekking.

Laten we, nu we twee aanwijzingen hebben, beginnen met het maken van samenvattende verklaringen, die de inzichten van de lopende lijst aanwijzingen vastleggen.

Samenvattende Verklaring 1—Omwille van Adonai's intense Heiligheid kan men Hem enkel benaderen op een wijze die overeenstemt met Zijn geopenbaarde orders.

Instructies met betrekking tot wat Tamei (ritueel onzuiver/onrein) en Tahor (ritueel puur/rein) is —Leviticus 11-15

- I. **Rein en Onrein**—Eerder leerden we dat er twee Hebreeuwse woorden doorheen heel Leviticus 11-15 gebruikt worden, die afwisselend als rein/puur en onrein/bezoedeld/onzuiver vertaald worden. Deze Nederlandse woorden brengen de ware betekenis van het originele Hebreeuws niet over. In feite zijn er geen Nederlandse equivalenten! Sommige vertalingen gebruiken het woord ritueel rein of ritueel onrein. Deze woorden zijn dichter bij de waarheid.
- A. Onrein—Het Hebreeuwse woord vertaald als onrein—beginnend in Leviticus hoofdstuk elf—is tamei (טָמֵא).
- B. Rein—Het Hebreeuwse woord vertaald als rein is tahor (טָהוֹר).

In Parashat Vayikra leerden we dat het boek Leviticus zou focussen op hoe Israël—ieder persoonlijk—een relatie met Adonai kon ontwikkelen door de dienst van de Mishkan. We mogen het kernpunt niet uit het oog verliezen en dat is *hoe een zondig mens kan naderen tot een Heilig God*. Nogmaals, **HET KERNPUNT** onderwezen door Leviticus is hoe men **tot Adonai kon naderen**. We weten al dat Israël ADONAI MOEST NADEREN DOOR BLOED OFFERS. Het Hebreeuwse woord voor *offergave* is corban (קָרְבָּן).⁶ De stam van het woord *offergave/corban* is קָרַב, wat betekent **nader komen**! Inderdaad. Normaal, wanneer we aan een offergave denken, denken we aan het woord opofferen. Opofferen heeft de bijklank iets van waarde op te geven. Maar dit IS NIET het primaire thema van een offergave zoals in de Schrift weergegeven. Zoals de stam aangeeft, een offergave gaat niet om het opgeven van iets van waarde. Een offergave gaat om het nader komen tot Adonai!

We zagen in Parashat Tazria en Parashat Metzora dat het centrale punt te maken had met het concept van **nader tot Adonai komen**! Enkel aan bepaalde personen werd het toegelaten **tot Adonai te naderen**! Als men tamei/ritueel onrein geworden was door te 1) zondigen [bv. ongehoorzaam zijn aan de geboden], 2) in contact te komen met dood, of 3) enige vorm van verlies van leven, dan kon die persoon *niet in Adonai's heilige aanwezigheid komen*. Dat was absoluut verboden. De metzora (“melaatse”) stelde het meest extreme stadium van onreinheid in een levend mens voor. Dit kwam omdat een metzora een beeld van een wandelende, levende dode was! De instructies die de metzora aangingen waren een levendige geheugensteun dat de Mishkan (waar Adonai verbleef) ijverig tegen alle bronnen van dood moest beschermd worden. Bovendien kon de metzora de Mishkan NIET naderen of het zou resulteren in reële fysieke dood! Men kon Adonai enkel benaderen wanneer men tahor (ritueel rein) was! Nogmaals, ik herhaal het, de essentie ging om wie **tot Adonai kon naderen** in de Mishkan.

Aanwijzing Nummer 3—Leviticus 11-15 leert ons dat alleen bepaalde personen, zij die tahor/ritueel rein zijn, toegelaten wordt **tot Adonai te naderen**.

Samenvattende Verklaring 3—Omwille van Adonai's intense Heiligheid, kunnen enkel bepaalde personen, zij die tahor (ritueel rein) zijn, tot Hem naderen. Deze benadering kan enkel gebeuren in overeenstemming met Zijn geopenbaarde geboden.

- II. Lees nu [Leviticus 16:2-3](#). Wat is het centrale thema dat in deze twee verzen aan de orde is?⁷ Hoe is dit thema thematisch verbonden met alles wat we tot nu toe in deze les behandeld hebben?⁸ Nu kunnen we zien dat er een gemeenschappelijk thema doorheen heel Leviticus 11-16 loopt—wie tot Adonai kan *naderen*! Dit is de reden waarom de hoofdstukken Leviticus 11-15 ingelast werden tussen Leviticus 10 (wanneer Nadav en Avihu stierven) en Leviticus 16 (wanneer Adonai Aaron na het sterven van Nadav en Avihu waarschuwt). Leviticus 11-15 onderwijst ons over wie wel en wie niet tot Adonai mag naderen. Begrijpen wie tot Adonai mag naderen, is de sleutel tot het begrijpen wat de zonde van Nadav en Avihu is en waarom ze zo streng gestraft werden.
- A. Thematisch weten we dat de Torah verhalen en gebeurtenissen dicht bij elkaar plaatst, opdat we de thematische verbanden ertussen zouden zien. Het gebeurt doorheen Leviticus 10-16 meermaals dat de Torah bepaalde instructies naast het verhaal van Nadav en Avihu's dood plaatst. Hier zijn de belangrijkste voorbeelden:
1. [Leviticus 10:3](#)—Onmiddellijk na de dood van Nadav en Avihu, verklaart Adonai dat zij die **TOT HEM NADEREN** dit moeten doen met respect voor Zijn Heiligheid. Deze verklaring was klaarblijkelijk ingegeven door de onachtzaamheid van Nadav en Avihu.
 2. [Leviticus 10:8-11](#)—Kort na de dood van Nadav en Avihu, waarschuwt Adonai Aaron en zijn overblijvende zonen dat ze *geen bedwelmende dranken mogen gebruiken wanneer ze de Mishkan ingaan of ze zullen sterven!* Bovendien stelt het dat dit is opdat de priesters zullen weten hoe de tahor (ritueel reinen) en tamei (ritueel onreinen) te onderscheiden. Nu, waarom denk je dat dit gebod na de dood van Nadav en Avihu opgenomen werd?⁹
 3. Leviticus 16:1-2—Dit Schriftgedeelte zegt dat Adonai na de dood van Nadav en Avihu aan Aaron gebod dat hij niet voorbij het voorhangsel in het Heilige der Heiligen mocht gaan gelijk wanneer hij wilde, of dat hij anders zou sterven. Hij werd ook verteld dat hij niet voorbij het voorhangsel kon komen zonder bloed en wierook! Waarom denk je dat de Torah dit gebod optekent na de dood van Nadav en Avihu?¹⁰ Ik beweer dat de reden waarom Adonai de instructies betreffende het Yom Kippur op dit moment in de Torah aangeeft, is omdat Nadav en Avihu de vergissing maakten om aanmatigend voorbij het voorhangsel het Allerheiligste binnen te gaan.
- B. Alles Samenbrengen—Volgens de drie hierboven vermeldde passages benaderden of kwamen Nadav en Avihu niet op de juiste manier dicht tot Adonai. Het blijkt dat ze teveel gedronken hadden en voorbij het voorhangsel het Allerheiligste binnengingen. In die tijd wisten ze niet dat alleen de Hogepriester voorbij dat gordijn mocht gaan en dat slechts één keer per jaar. Ook al wisten ze dat op dat moment niet, ze hadden het niet mogen doen want het was hun niet geboden te doen wat ze deden! Leviticus 11-15 vat samen welke Israëlieten Adonai niet mogen naderen of dichterbij komen, wat thematisch verbonden is met de beperkte toegang van de priesters in het Allerheiligste.

Het Bloed en Leven

- I. Ik denk dat [Leviticus 17:11](#) het belangrijkste vers in Parashat Acharei Mot is. Welke duidelijke en belangrijke thematische connectie wordt in dit vers gemaakt?¹¹ Dit vers geeft betekenis aan alle offers. Als een offer gebracht werd, werd het bloed van het dier uitgegoten op het altaar. Nu kunnen we begrijpen dat het leven van het dier symbolisch op het altaar uitgestort werd! Dit leert ons dat een leven (het leven van het dier) de zonden van een ander leven kon bedekken (het leven van de gelovige).

- II. In de gecombineerde sidra's van Tazria en Metzora benadrukten we het belang van het contrast tussen leven en dood. Deze sidra bevat de eerste vermelding van één van de belangrijkste thema's die alle verhalen van de Torah zullen beginnen domineren.
- A. Lees [Leviticus 18:4-5](#). Wat zal het resultaat zijn van het gehoorzamen aan de geboden van Adonai?¹² Geloof me, deze verzen zullen het hele boek Deuteronomium samenvatten. Bovendien zullen ze je het voornaamste doel van de Torah geboden leren en je helpen begrijpen hoe absurd de lering is dat de Torah afgeschaft is. We zullen hier later meer over zeggen als de Torah dit thema ontwikkelt. Het is een knaller!

DE CONNECTIE MAKEN TUSSEN DE PARASHAT HASHAVUAH EN DE HAFTARAH

Doelstelling—Leren hoe de Schriftverzen thematisch te verbinden, daarbij lerend hoe Hebreeuws te denken. Geworteld worden in het belang van thematische analyse door het in actie te zien als je de Torah portie aan de Haftarah portie linkt.

De Haftarah lezing is te vinden in [Amos 9:7-15](#). Ik zal enkele verzen van de Haftarah lezing opsommen. Het zal jouw taak zijn ze thematisch aan de Parashat HaShavuah lezing te verbinden.

- I. Lees Amos 9:7. Wat is het algemene onderwerp?¹³ Ook al wordt het niet uitdrukkelijk vermeld, wat kunnen we veronderstellen dat het lot was van de bewoners van het land waarnaar een krijgsgevangen volk werd meegenomen?¹⁴ Welke sectie van de Torah portie is thematisch verbonden met het antwoord op de voorafgaande vraag?¹⁵
- II. Lees Amos 9:8. Welk vers van de Torah portie is erg gelijkend met deze?¹⁶ Wat *kan* dit suggereren over de zonde van het Noordelijk Koninkrijk van Israël?¹⁷
- III. Lees Amos 9:9-10. Hoe is dit vers thematisch verbonden met de Torah portie?¹⁸ Wat leert deze thematische connectie ons over de zonden van Noordelijk Koninkrijk van Israël?¹⁹
- IV. We hebben dit patroon van zonde en oordeel talrijke malen in de Torah gezien. Laten we zien wat we over zonde en oordeel kunnen leren door andere verhalen die met dat thema verbonden zijn te vergelijken en te contrasteren. We zullen ons focussen op enkele van de eerste verhalen van het boek Genesis. Ik zal voor elk verhaal een algemene titel geven en dan zal ik u de basis onderliggende thema's tonen die de Geest mij getoond heeft.
- V.
- De Val van de mens (Genesis 3)
 - Adam en Chava zondigen tegen Adonai
 - Adonai straft iedereen die bij de zonde betrokken is
 - Algemeen Thema—Zonde en Oordeel
 - Cain en Abel (Genesis 4)
 - Cain zondigt tegen Adonai
 - Adonai verdreef hem van de aardbodem²⁰
 - Algemeen Thema—Zonde en Oordeel
 - Generatie van de Vloed (Genesis 6-9)
 - Zonde van de generatie van de vloed
 - Adonai wist hen weg van de “aardbodem” maar spaart Noach
 - Algemeen Thema—Zonde leidend tot Oordeel, Rechtschapenheid leidend tot redding

- De Toren van Babel (Genesis 11)
 - Rebellie van de mensheid
 - Adonai verstrooit de mens over de aarde
 - Algemeen Thema—Zonde en Oordeel
- Profetie van Jacob over Simeon en Levi (Genesis 49:5-7)
 - De zonde van Simeon en Levi
 - Adonai zal hen verstrooien onder heel Israël
 - Algemeen Thema—Zonde en Oordeel

In elk van deze verhalen is één of andere zonde betrokken en Adonai's antwoord aan de dader(s). Bijgevolg heeft het algemene thema van al deze passages te maken met zonde en oordeel. Als je deze verhalen contrasteert, zal je opmerken dat de omstandigheden in elk verhaal ***totaal verschillend*** zijn. Maar als je de verhalen vergelijkt zal je zien dat, ook al zijn de omstandigheden in elk verhaal verschillend, ze *allemaal te maken hebben met zonde vanwege de mensheid en een reactie van oordeel vanwege Adonai*. Met andere woorden, ook al lijken deze verhalen in hun specifieke onderwerpen geen verband met elkaar te hebben, ze ***zijn allemaal thematisch verbonden door het gemeenschappelijke thema van zonde en oordeel!*** Nog belangrijker, als je de feitelijke toegemeten oordelen vergelijkt, zal je nog een andere verbazende thematische connectie ontdekken.

- Adam werd afgescheiden/verdreven van de zegeningen van de tuin van Eden.
- Cain werd afgescheiden van de opbrengst van de aarde.
- De generatie van de vloed werd afgescheiden van de zegen van leven op aarde.
- De generatie van de toren van Babel werd afgescheiden/verspreid van elkaar.
- Levi en Simeon werden verstrooid onder de natie van Israël in plaats van een eigen materieel erfgoed te bezitten.

Hoe zijn, in relatie tot het feitelijk toegemeten oordeel, al deze verhalen thematisch verbonden?²¹ Dit is geen toeval. Deze verhalen schetsen een consequent beeld van het belangrijke thema van zonde, oordeel en *hoe* Adonai handelt met de zondaars. Het idee dat de mens aan Adonai verantwoording voor zijn daden moet afleggen is het overheersend thema dat doorheen het hele boek Genesis loopt. Gelet op hoe sterk deze niet verwante verhalen thematisch verbonden zijn, laten we nog een passage aan de mix toevoegen. Wat denk je dat de uiteindelijke straf voor de kinderen van Israël zal zijn als ze Adonai verlaten?

Deut 4:27—*En de HERE zal u onder de natiën verstrooien.*

En weer zien we het gemeenschappelijke thema van afscheiding/verdrijving van een plaats van zegen. Afscheiding van het land van Israël en zijn bescherming is het ultieme oordeel over een Israëliet. Is dit verwonderlijk? Neen. Het is een perfect voorbeeld van hoe passages zonder schijnbaar verband naar één punt leiden, om één hoofdthema te onderwijzen. Let op de consistentie van elk voorbeeld. Ze wijzen ons allemaal in dezelfde richting. Dit is waarom thematische analyse zo belangrijk is. Elk verhaal versterkt herhaaldelijk dezelfde conclusie, ons bijna dwingend om de waarheid te zien die Adonai ons wil doen zien

MESSIAS IN DE PARSHA

Doelstelling—Leren hoe de Torah onderwijst over het leven en de bediening van Yeshua HaMashiach. Yeshua zei dat Mozes over Hem schreef²². Aangezien de Torah het woord Messias zelf niet eens vermeldt, zal deze sectie je helpen de Messiah in de Torah te zien. Dit wordt voornamelijk gedaan door gebruikmaking van thematische analyse en midrash.

Yeshua en Yom Kippur, Hebreeën 8-10

- I. De betekenis van het bloed van Yeshua en Zijn werk van verzoening afgeschilderd in de Yom Kippur ceremonie is zo zonneklaar dat ik mijn gebruikelijke vragen zal beperken tot een minimum. Lees [Hebrews 8-10](#).
 - A. Wat leert Hebreeën 8:5 ons over het échte doel van de aardse Mishkan?²³ Bijgevolg zouden we moeten raden dat de ceremonies verbonden aan de aardse Mishkan bedoeld waren om ons te onderwijzen over de Messias en Zijn verzoeningswerk.
 - B. Hoe is Hebreeën 9:6-15 thematisch verbonden met de eerste Parsha van de sidra van deze week?²⁴ Paulus zag de thematische betekenis van het feit dat de Hogepriester slechts éénmaal per jaar het Allerheiligste kon binnengaan. Hij zei dat het betekende dat de toegang tot het Allerheiligste nog niet verzekerd was.
 - C. Hoe schetst het sprenkelen van bloed door Aaron een beeld van het verzoenend werk van de Messias?²⁵

Het Concilie van Jeruzalem van Handelingen Hoofdstuk 15

- I. Eén van de grote debatten van onze tijd gaat over of de vraag of Torah al dan niet geldig is voor Nieuw Verbonds discipelen. Dit is onfortuinlijk. De Torah is eeuwig en ze was voorbestemd voor eenieder die de naam van de enige ware God aanroept, de God van Abraham, Izaak en Jacob. Het maakt niet uit of we Jood zijn of niet. De échte vraag is, welke God dien je? Als je niet in het reine bent over de geldigheid van de Torah voor je geloof, dan raad ik je aan [Het Herstel van de Torah](#) te lezen. In die verhandeling zal je een evenwichtige benadering vinden om je te helpen de relevantie en de geldigheid van de Torah voor vandaag te begrijpen. In deze commentaar echter, zou ik je één bewijs willen leveren dat de Torah nooit afgeschaft werd. Het is gebaseerd op de gebeurtenissen van Handelingen 15 en de thematische connecties die bestaan met de sidra (Torah portie) van deze week. Gelovigen wijzen meestal naar Handelingen 15 om te bewijzen dat de Torah niet voor Nieuw Verbonds discipelen is. Het argument gaat dan gewoonlijk als volgt:
 - Volgens [Romeinen 6:14](#) en [Romeinen 7:4](#), zijn we niet onder de Torah en zijn we dood voor de Torah want ze werd afgeschaft toen Yeshua stierf. We zijn nu onder het Nieuwe Verbond van genade. Als je zou willen begrijpen wat Paulus bedoelde toen hij zei, “we zijn vrij van de wet”, “we zijn dood voor de wet” en we zijn “niet onder de wet”, lees dan mijn verhandeling getiteld [Onze Ware Vrijheid van de Torah \(Wet\)](#).
 - Volgens [Handelingen 15:1 en 5](#), wilden de Joden de niet-Joden tot het Judaïsme bekeren door hen de Wet te laten houden, die volgens hen afgeschaft was. Bovendien is volgens Handelingen 15:8-11, de wet een juk van gebondenheid waarvan we moesten vrijgezet worden.

- Volgens Handelingen 15:19-20, besloot de raad de Heidenen niet lastig te vallen door hen het “Oude Testament” te laten houden. In plaats daarvan dienden ze gewoon enkele *algemene principes* te volgen:
 - Eet geen vlees dat geofferd is aan afgoden
 - Drink/eet geen bloed of verstikte dieren.
 - Pleeg geen ontucht

Nu kan het op het eerste zich lijken dat ze een sterk argument hebben. Ik zal niet ingaan op de redenen waarom en hoe ze de meeste van deze verzen hebben verdraaid. Laat ons enkel de vier vereisten die in Handelingen 15 opgenomen zijn aanpakken.

Hoe Kunnen We Het Zo Voor De Hand liggende Missen???

I. Het is treurig dat de meeste gelovigen denken dat de Torah werd afgeschaft. Het is vooral pathetisch (excuseer mijn negativiteit) dat Handelingen 15 gebruikt wordt als “bewijstekst” om zulk een bewering te staven. In mijn opinie zijn er drie hoofdredenen waarom gelovigen op deze manier denken:

1. Ze hebben ofwel de Torah helemaal niet gelezen.
2. Ze hebben de Torah niet ernstig bestudeerd om te zien wat het eigenlijk onderwijst.
3. Ze weten niet hoe de Schrift thematisch te bestuderen

Voor ik mijn Hebreeuwse wortels begon te bestuderen, was ik schuldig aan elk van de drie hierboven beschreven beweringen. Dat is waarom ik weet dat de meeste gelovigen in deze categorieën vallen. Ik was ook op dat punt en ik kan nu terugkijken en de dwaling van mijn wegen zien. Laten we nu de redenen vinden voor elk van deze hierboven opgesomde overwegingen.

A. Heb je enig idee waarom de raad van Jeruzalem deze *vier specifieke vereisten* in Handeling 15:28-29 koos? Heb je enig idee **WAAR** de vergadering van Jeruzalem deze vereisten vandaan had? Lees [Handelingen 15:28-29](#). Thematisch, wat zijn de onderwerpen die besproken worden?²⁶ Kan je aan een passage van de Torah denken die thematisch verbonden is met deze drie onderwerpen?²⁷ Kijk naar de volgorde van de onderwerpen opgesomd in Handelingen 15:28-29 en in Leviticus 17-18. Vergelijk ze nu met de volgorde van de onderwerpen genomen uit [Leviticus 17-18](#)!

<i>Torah Passage</i>	<i>Onderwerp</i>	<i>Handelingen Passage</i>
Leviticus 17:1-9	Correcte Aanbidding	Hand.15:29 (1 ^{ste} frase)
Leviticus 17:10-15	Correct Dieet	Hand. 15:29 (2 ^{de} & 3 ^{de} frase)
Leviticus 18:1-30	Correcte Seksuele relaties	Hand15:29 (4 ^{de} frase)

Zie je het? Hoe weten we zonder een zweem van twijfel dat Handelingen 15:29 thematisch verbonden is met Leviticus 17-18? Omdat Handelingen 15:29 een samenvatting is van Leviticus 17-18. Zelfs de volgorde is gelijk! Dit is waarom ik de drie (negatieve) beweringen hierboven uitleg aangaande de redenen waarom de meeste gelovigen verkeerdelijk geloven dat, gebaseerd op Handelingen 15, de Torah afgeschaft is. De vereisten die in Handelingen 15:29 aan de Heidenen opgelegd werden zijn dezelfde Torahgeboden die in Leviticus 17-18 opgesomd zijn! Zo sterk is de stelling

voor de afschaffing van de Torah!!!! De raad van Jeruzalem gaf de nieuwe Heidense bekeerlingen Torahgeboden (die nog altijd van kracht waren, zelfs voor niet-Joden). Hoe kan iemand dit missen? Wel, dat is gemakkelijk. Het is zo simpel als dit... ***als je de Torah niet bestudeert, zal je niet weten wat het zegt!*** Hoe kan iemand die de Torah ernstig bestudeerd heeft niet onmiddellijk zien dat de vereisten van Handelingen 15:29 dezelfde Torahgeboden zijn die in Leviticus 17-18 opgesomd zijn?

- II. Bloed Eten—Wanneer de meeste Westerse Nieuwe Verbondsgelovigen in Handelingen 15 het verbod tegen bloed lezen, denken ze dat dit gebod het *drinken* van bloed verbiedt. Bijgevolg denken ze dat ze zich geen zorgen hoeven te maken dat ze dit zouden breken. Wie in de Westerse wereld zou tenslotte zelfs overwegen om het bloed van een dood dier te drinken? Maar is dat wat het werkelijk betekent? Laten we zien waarover het verbod om bloed te eten werkelijk gaat.
- A. Tot dusver is het meest belangrijke punt dat we geleerd hebben dat de vier vereisten van Handelingen 15 eigenlijk Torahgeboden zijn. Laten we met dit als basis [Leviticus 17:10-16](#) lezen om te zien wat het verbod om bloed te eten eigenlijk inhoud.
1. Lees [Leviticus 17:10 and 12](#). Wat is het negatieve gebod dat gegeven is?²⁸ Merk op dat het zegt geen bloed te **eten**. Deze verzen zeggen niets over het *drinken* van bloed. Bijgevolg is het drinken van bloed het punt niet.
 2. Nu zal de Torah in expliciete **termen** definiëren **wat men moet doen opdat men geen bloed zou eten!** Lees [Leviticus 17:13-14](#). Welke handeling moet er volgens de Torah uitgevoerd worden om geen bloed te eten?²⁹ Waarover spreken we hier? We spreken over het eten van vlees—voedsel! Waarom moet je het bloed uitgieten en het bedekken?³⁰ Merk op hoe dikwijls de Torah de uitdrukking bloed nuttigen/eten in Leviticus 17:10-16 gebruikt! Met andere woorden, als de Torah zegt geen bloed te eten, dan betekent dat, eet geen vlees waaruit het bloed niet zoals het moet aan het lichaam onttrokken is.
 3. Nu, hier is één van de belangrijkste zinnen in deze portie van de Schrift. Kijk naar Leviticus 17:13.

En wie het ook zij van de kinderen van Israël, of van de vreemdelingen die in uw midden vertoeven die jaagt en **EEN STUK WILD OF GEVOGELTE** vangt **DAT MAG GEGETEN WORDEN**, hij zal het bloed daarvan uitgieten en dat bedekken met aarde. (Leviticus 17:13, benadrukking van de auteur).

Wat bedoelt de Torah met de uitdrukking “elk stuk wild of gevogelte dat mag gegeten worden”? Zijn er sommige beesten en gevogelte die niet mogen gegeten worden? Het antwoord staat in Leviticus 11:1-47 waar de Torah alle reine/tahor/zuivere dieren opsomt die mogen gegeten worden! Inderdaad. We spreken over de kosjere vereisten die voedsel gepast en geschikt maken om te eten. Er zijn voornamelijk twee vereisten. Ten eerste het dier moet een kosher dier zijn; en ten tweede het bloed moet er op de juiste manier aan onttrokken zijn.

4. De Torah is zéér duidelijk in zijn definitie om geen bloed te eten. Het betekent dat je enkel een kosher dier mag eten wiens bloed volkomen weggelopen is. Herinner je, de Torah zegt “elk beest of gevogelte **DAT MAG GEGETEN WORDEN.**”
- B. Nu weten we wat de Torah bedoelt als het zegt dat men geen bloed mag eten. Het spreekt over al de kosjere vereisten. We weten ook, zonder een zweem van twijfel, dat de raad van Jeruzalem aan de heidenen dezelfde Torahgeboden gaf als in Parashat Acharei Mot. Bijgevolg, toen de raad van Jeruzalem de Heidenen gebod geen bloed te eten, geboden ze de Heidenen al de kosjere vereisten na te leven! Het had niets te maken met hen te verbieden bloed te drinken (ook al is het vanzelfsprekend dat bloed drinken een schending van de Torah is). De reden waarom de meeste Westerse Nieuwe

Verbondsgelovigen de vier vereisten van Handelingen 15 niet verstaan is omdat ze de Torah niet ernstig bestuderen of ze eenvoudigweg helemaal niet bestuderen. Deze verzen staan daar reeds eeuwen. Ze zijn zo gemakkelijk te interpreteren eens je realiseert dat ze gewoon een verkorte versie zijn van de geboden opgesomd in Leviticus 17-18. Sommigen onder jullie vragen misschien, “Bedoel je dat ik, een niet-Jood verondersteld wordt kosher voedsel te eten?” Waarop het antwoord, ja is! Je bent verondersteld enkel kosher voedsel te eten. Kan de Bijbel nog duidelijker zijn? Als je verward was, dan is dat omdat je de Bijbelse definitie van “bloed eten” niet kende. Het heeft alles te maken met het eten van een Bijbels kosher dieet!

- III. Kosher Voor Heidenen—Heb je opgemerkt wie er in Leviticus 17:10-16 geboden werd geen bloed te eten? Werd dat gebod enkel aan de Israëlieten gegeven?³¹ Nu, hier is waar onze vertaling ons weer benadeeld. Als je de NBG of de SV gebruikt zal je zien dat de “vreemdeling die in uw midden vertoeft” ook geboden wordt zich te onthouden van bloed. Zo, wie zijn dan die buitenstaanders en vreemdelingen? Wel...het Hebreeuwse woord dat afwisselend vertaald wordt als buitenstaander of vreemdeling (ger—גֵר), wordt het best vertaald door het woord *proseliet*, zoals dat het geval is in de Artscroll Chumash. We weten allemaal wat een proseliet is. Een proseliet is een niet-Israëliet zich zichzelf aansluit bij de God van Abraham, Izaak en Jacob. Met dit inzicht, weten we dat de Torah leert dat een Heiden die berouw toont en zich bekeert ook een kosher dieet moet eten! Laten we nu opnieuw naar Handelingen 15 kijken. Wat hebben de Heidenen gedaan? Ze hebben berouw getoond en zich bekeerd door te geloven in de redding, gegeven door de God van Abraham, Izaak en Jacob. Bijgevolg spreekt het vanzelf dat Heidenen een kosher dieet moeten eten. De reden waarom de Apostelen (Handelingen 15) van de Heidenen vereisten dat ze een kosher dieet zouden eten (een Bijbels kosher dier waarvan het bloed op de juiste manier was weggevoerd) is omdat de Torah gebod (Leviticus 17) dat proselieten een kosher dieet aten.
- A. Als je kampte met de vraag of je al dan niet kosher zou eten, kamp dan niet langer. Je zult gezegend zijn als je enkel van deze dieren eet die ritueel rein zijn. Herinner je, gehoorzaamheid aan de geboden leidt tot leven, niet dood.
- B. Sommigen zeggen dat gehoorzamen aan de Torahgeboden legalistisch is. Zoals ik hoorde van Rabbi Monte Judah, “Legalisme is gehoorzaamheid aan geboden van mensen. Adonai’s geboden volgen noemt men *gehoorzaamheid!*” Zie je, het is de mens die zegt dat de Torah afgeschaft werd. Het is de mens die zegt dat we geen kosher dieet dienen te eten. Maar is dat wat Adonai’s woord zegt? Moge Vader YHWH je zegenen in je Torah studie!!!

Shabbat Shalom!

¹ Het gebeurde in Leviticus 10, in Parashat Sh'mini.

² Ja, deze hoofdstukken spelen een belangrijke rol in de thematische plaatsing van Parashat Acharei Mot. Aangezien de dood van Nadav en Avihu plaatsvond in Leviticus 10, moet er een reden zijn voor de invoering van Leviticus hoofdst. 11-15 vooraleer de Torah Parashat Acharei Mot optekent. Met andere woorden, het verhaal in Leviticus 11-15 moet ons waarschijnlijk op een bepaalde manier helpen. Of, Misschien moet Leviticus 10-16 gezien worden als één geheel omwille van een bepaalde thematische reden.

³ 1) Ze offerden een vreemd/onbekend vuur voor Adonai en 2) ze deden iets [offerden het vreemde/onbekende vuur] dat Adonai niet geboden had.

⁴ Ze voerden de taken uit "**ZOALS YHWH ZE AAN MOZES GEBODEN HAD.**"

⁵ De Shechinah Glorie van Adonai, die vertrokken was ten gevolge van de zonde met het gouden kalf, keerde terug.

⁶ Dit woord corban, is het Hebreeuwse woord voor offergave, dat extensief gebruikt wordt doorheen de hele Parashat Vayikra. Bijvoorbeeld, het woord vertaald als offergave in Lev 1:2, 10; 3:1 (en vele andere) is het Hebreeuwse woord corban.

⁷ Het centrale punt heeft betrekking op WANNEER en HOE iemand (de Hogepriester) voorbij het voorhangsel in Adonai's aanwezigheid mag binnengaan!

⁸ Dat is precies de les die we geleerd hebben doorheen heel Leviticus 11-15. Het heeft te maken met hoe men KAN NADEREN TOT Adonai!

⁹ Zeer waarschijnlijk hadden Nadav en Avihu teveel alcohol tot zich genomen. Dit is waarom Adonai Aaron en zijn overblijvende zonen waarschuwde dat TOT HEM NADEREN in een staat van intoxicatie tot de DOOD kon leiden!

¹⁰ Nogmaals, het is overduidelijk dat de dood van Nadav en Avihu verband had met deze instructies. Dat is waarom de passage begint met "Na de dood van Nadav en Avihu..." Klaarblijkelijk hadden de instructies die volgen iets te maken met de dood van Aaron's zonen.

¹¹ Het bloed is thematisch verbonden met leven!

¹² Als een mens Adonai's geboden gehoorzaamt zal hij leven! Met andere woorden, hij zal leven hebben!

¹³ Adonai verklaart dat Hij vele natiën uit gevangenschap heeft gehaald en hen in een ander land plaatste.

¹⁴ De implicatie is dat ze vernietigd werden net zoals de Kanaänieten door Israël vernietigd werden toen ze in het land van Kanaän kwamen

¹⁵ Leviticus 18:24-30, dat te maken heeft met de inwoners die uit het land verbannen werden.

¹⁶ Leviticus 17:10, waar Adonai verklaart dat Hij 1) Zijn *aangezicht zal keren* tegen of 2) Zijn *aandacht zal vestigen op hem die bloed eet*.

¹⁷ Dat ze niet gehoorzaam waren aan de kosjere vereisten, vooral deze van het niet eten van bloed.

¹⁸ De profeet Amos informeert het Noordelijke Koninkrijk van Israël dat Adonai hen zal verstrooien onder al de volkeren van de aarde. De Torah portie, Leviticus 18:24-29, stelt dat als Israël de zonde van Leviticus 18 bedrijft, het land hen dan zal uitspuwen!

¹⁹ Aangezien ze nu uit het land gaan gespuwd worden, moeten ze de zonden begaan hebben die genoteerd staan in de Torah portie van Acharei Mot!

²⁰ Hij was effectief van de aardbodem verdreven want de aarde zou voor hem geen opbrengst meer geven.

²¹ Al de oordelen houden een vorm van scheiding/verdriving van een bron van zegen in.

²² Yeshua zei in Johannes 5:46 dat Mozes over Hem sprak. Psalm 40:6-8, sprekend over de Messias zei dat het boek over Hem geschreven is. Paulus zei dat alle feesten profetische schaduwen waren van Messias Yeshua.

²³ Het diende als een patroon van de Mishkan die bestaat in de hemel.

²⁴ Beiden beschrijven gebeurtenissen die te maken hebben met de Yom Kippur ceremonie waar de priester slechts eenmaal per jaar binnenging.

²⁵ Het was een beeld van de Messias die Zijn eigen bloed in het Allerheiligste bracht om de Eeuwige verlossing van de mensheid te verzekeren!

²⁶ Correcte Aanbidding, correct dieet en correcte seksuele relaties.

²⁷ Ja, Parashat Acharei Mot. Leviticus 17-18 handelt af met deze drie onderwerpen!!!

²⁸ Eet geen bloed.

²⁹ Als men een vogel of een dier wenst te eten, moet zijn bloed uitgegoten worden en met aarde bedekt worden!

³⁰ Opdat je het niet zou eten.

³¹ Neen.